

10-11-2020

ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΗΤΣΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

ΤΜΗΜΑ: Γ2
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΗΤΣΙΟΥ
ΗΜ/ΝΙΑ : 10/11/20

ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ (ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΩ ΕΓΓΡΑΦΟ)
ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΩ ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΙ POWERPOINT
ΓΙΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ)

ΕΧΟΥΝ ΑΝΕΒΕΙ ΚΑΙ ΣΤΟ EDMODO

Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί

Οι ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί είναι ονόματα, ουσιαστικά ή επίθετα (ή άλλες λέξεις που έχουν θέση ονόματος), που προσδιορίζουν επίσης ονόματα και συμφωνούν στην πτώση με τη λέξη που προσδιορίζουν.

Ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί

-
1. Ουσιαστικό (κυρίως)
που προσδιορίζει ουσιαστικό
 2. Επίθετο (κυρίως)
που προσδιορίζει ουσιαστικό

Οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί είναι τεσσάρων ειδών:

- α) Παράθεση
- β) Επεξήγηση

- α) Επιθετικός προσδιορισμός
- β) Κατηγορηματικός προσδιορισμός

1. α) Παράθεση λέγεται ο ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός που προσδιορίζει ένα άλλο ουσιαστικό στην ίδια πτώση και του δίνει ένα γενικό, κύριο και γνωστό γνώρισμα.

- Βρίσκεται συνήθως μετά από το ουσιαστικό που προσδιορίζει, το οποίο είναι έννοια γενικότερη από το πρώτο, π.χ. *Αφίκετο Κῦρος ὁ βασιλεύς.*
- Μπορεί να αναλυθεί σε αναφορική πρόταση, π.χ. *Περὶ χρημάτων λαλεῖς, πράγματος ἀβεβαίου* (=που είναι ένα αβέβαιο πράγμα).
- Παράθεση δέχονται και οι αντωνυμίες αλλά και άλλα μέρη του λόγου ή και μια ολόκληρη πρόταση, π.χ. *Εγὼ ὁ πρέσβυς.*
- Η παράθεση που προσδιορίζει μία πρόταση κανονικά προτάσσεται, γι' αυτό λέγεται προεξαγγελτική παράθεση, π.χ. *τὸ τῆς παροιμίας* (=κατὰ τὴν παροιμίαν), *ὁρῶντες οὐχ ὁρῶσι καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσι.* Συνηθισμένες προεξαγγ-

- Βρίσκεται μετά από το ουσιαστικό που προσδιορίζει, και είναι έννοια ειδικότερη από αυτό, π.χ. *Ὁ κοινὸς ἰατρός σε θεραπεύσει, χρόνος.*
- Ως επεξήγηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και άλλη λέξη (απαρέμφατο, μετοχή) ή και ολόκληρη πρόταση, π.χ. *Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πατρης.*

2. α) **Επιθετικός προσδιορισμός** λέγεται ο ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό και φανερώνει μια μόνιμη ιδιότητά του.

Ως επιθετικός προσδιορισμός χρησιμοποιείται:

- , Επίθετο, π.χ. *Ὁ σοφὸς ἀνὴρ.*
- Αριθμητικό επίθετο, π.χ. *Τρεῖς ἄνδρες.*
- Επιθετική μετοχή, π.χ. *Ὁ λάμπων ἥλιος.*
- Ουσιαστικό που δηλώνει ηλικία, τάξη, καταγωγή, επάγγελμα, αξίωμα, ιδιότητα, ειδικότητα, εθνικότητα, αν προσδιορίζει κυρίως τα ουσιαστικά *ἀνὴρ, γυνή* και *ἄνθρωπος*, π.χ. *ἀνὴρ ῥήτωρ, γραῦς γυνή, ἄνθρωποι πολῖται.*
- Γενική πτώση ουσιαστικού ή επίρρημα ή εμπρόθετος προσδιορισμός με άρθρο το οποίο συμφωνεί με την πτώση του προσδιοριζόμενου ουσιαστικού, π.χ. *ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος, οἱ κάτω θεοί, ἡ κατὰ νόμον τιμωρία.*

β) **Κατηγορηματικός προσδιορισμός** λέγεται ο ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός που προσδίδει σε ένα όνομα μια παροδική ιδιότητα.

Ως κατηγορηματικός προσδιορισμός χρησιμοποιείται:

- Επίθετο άναρθρο, π.χ. *Τέμνε ὄξει τῷ πελέκει.*
- Μετοχή άναρθρη, π.χ. *Προφαίνεται ἐλαύνων ἰδρουῖντι τῷ ἵππῳ.*
- Οι λέξεις *πᾶς, ἅπας, σύμπας, ὅλος, ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, μόνος, αὐτός, ἕκαστος*, όταν είναι άναρθρες και συνοδεύουν ουσιαστικό του ίδιου αριθμού, π.χ. *Πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ.*

Στη διάκριση επιθετικού και κατηγορηματικού προσδιορισμού βοηθά το άρθρο, όπως δείχνει ο πίνακας που ακολουθεί:

Επίθετο (προσδιορισμός)	Ουσιαστικό (προσδιοριζόμενο)	Είδος προσδιορισμού
Έχει άρθρο	Έχει άρθρο	Επιθετικός
Έχει άρθρο	Δεν έχει άρθρο	Επιθετικός
Δεν έχει άρθρο	Δεν έχει άρθρο	Επιθετικός
Δεν έχει άρθρο	Έχει άρθρο	Κατηγορηματικός

Παρατηρήσεις

- Όνομα πατριδωνυμικό που συνοδεύει ομοίωπτα κάποιο κύριο όνομα προσώπου, αν είναι άναρθρο, είναι επιθετικός προσδιορισμός, π.χ. Θουκυδίδης Αθηναῖος, ενώ, αν είναι σύναρθρο, είναι παράθεση, π.χ. Θουκυδίδης ὁ Αθηναῖος.
- Κύριο όνομα που βρίσκεται ύστερα από το προσηγορικό του είναι επεξήγηση, π.χ. ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος. - ἡ νῆσος Δῆλος.
- Κύριο όνομα γεωγραφικού ὄρου, όταν είναι του ίδιου γένους και αριθμού και βρίσκεται σύναρθρο πριν από το προσηγορικό του, είναι επιθετικός προσδιορισμός, π.χ. τὸ Πήλιον ὄρος· διαφορετικά έχουμε παράθεση, π.χ. Πήλιον τὸ ὄρος.
- Οι δεικτικές αντωνυμίες οὗτος, αὕτη, τοῦτο - ὅδε, ἥδε, τόδε - ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο χρησιμοποιούνται ως επιθετικοί προσδιορισμοί.

Το άμεσο και έμμεσο αντικείμενο

Όπως διδαχθήκατε πέρυσι (Ενότητα 12), εκτός από τα ρήματα που η σημασία τους συμπληρώνεται με ένα αντικείμενο (μονόπρωτα ρήματα), υπάρχουν και αυτά που η σημασία τους συμπληρώνεται με δύο αντικείμενα που δεσφόνται παρατακτικά μεταξύ τους (δίπρωτα ρήματα). Στην περίπτωση που συναντάμε δίπρωτο ρήμα, διακρίνουμε αντικείμενά του σε **άμεσο** και **έμμεσο** σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

δίπρωτα ρήματα		
άμεσο αντικείμενο	έμμεσο αντικείμενο	παράδειγμα
αιτιατική	δοτική	<i>Πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ.</i>
αιτιατική	γενική	<i>Ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσασθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.</i>
αιτιατική προσώπου	αιτιατική πράγματος	<i>Ἡμεῖς ὑμᾶς κακὸν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν.</i>
γενική	δοτική	<i>Τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε αὐτῷ.</i>

Παρατήρηση

Απαρέμφατο ή δευτερεύουσα ονοματική πρόταση που επέχει θέση αντικειμένου αντιστοιχεί στην αιτιατική πτώση ουσιαστικού που δηλώνει πράγμα.

ΔΙΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

**ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

Άμεσο αντικείμενο	Έμμεσο αντικείμενο	Παραδείγματα
Αιτιατική	Γενική	Υμεις εμου ακούσασθε πασαν τήν αλήθειαν
Αιτιατική	Δοτική	Πασαν υμιν την αλήθειαν ερω
Γενική	Δοτική	της ελευθερίας παρεχωρήσατε αυτω
Αιτιατική	Αιτιατική	Ημεις υμας

ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

- Όταν το ένα αντικείμενο είναι απαρέμφατο ή δευτερεύουσα πρόταση τότε αντιστοιχεί σε πτώση αιτιατική που δηλώνει πράγμα
- Π.χ. Οι Κορίνθιοι εδέοντο των Βοιωτων συμμάχους γενέσθαι.

ονοματικές προτάσεις

	ΧΡΗΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ		
ΕΙΔΙΚΕΣ Με τους ειδικούς συνδ.: ὅτι, ὡς	1. αντικείμενο 2. υποκείμενο 3. επεξήγηση	1. Οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κῦρος τέθνηκεν 2. Οὐ γὰρ ἠγγέλεθαι αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν 3. Ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς.
ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ Με το ενδοιαστικό μόριο μή ἢ μή οὐ ἢ ὅπως μη	1. αντικείμενο 2. υποκείμενο 3. επεξήγηση	1. Δέδιμεν μή οὐ βέβατοι ἦτε. 2. Ἐφαίνετο δειγόν εἶναι μή οἱ στρατιώται δύσνοι ὡσιν 3. Ἔστι μάλιστα τοῦτο ἴδεος, μή τρέψηται καὶ παρασπάσῃται τι των πραγμάτων.
ΠΡΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ Με το: εἰ Όταν είναι διμερείς με τα: εἰ - ἢ, εἴτε - εἴτε, πότερον - ἢ, πότερα - ἢ Με τις ερωτηματικές αντωνυμίες: τίς, πότερος, πόσος, ποῖος, πηλίκος, ποδαπός Με τις αναφορικές αντωνυμίες: ὅς, ὅστις, ὁπότερος, ὅσος, ὁπόσος, οἷος, ὁποῖος, ἡλικός, ὀπηλικός, ὀποδαπός. Με τα ερωτ. επιρρήματα: ποῦ, ποῖ, πῶθεν, πῆ, πῶς Με τα αναφορικά επιρ. οὐ, ὅπου, οἶ, ὅποι, ὁπότεν, ἢ, ὀπη, ὡς, ὅπως	1. αντικείμενο 2. υποκείμενο 3. επεξήγηση	1. Ἐρήσομαι ὅστις ἐστὶν ὁ διδάσκαλος. 2. Οὐκ ἐστὶν ὅπως ἡσυχίαν σχήσει Φίλιππος. 3. Τοῦτ' αὐτὸ ἀποκρίναι, εἰ ἀληθὴ λέγομεν ἢ οὐκ ἀληθῆ.
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ Με τις αναφορικές αντωνυμίες: ὅς, ἢ, ὃ, ὅσπερ, ἦπερ, ὅπερ, ὅστις, ἦτις, ὅτι, ὁπότερος, ὁπότερα, ὁπότερον, ὅσος, ὅση, ὅσον, οἷος, οἶα, οἷον, ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον, ἡλικός, ἡλική, ἡλικόν, ὀπηλικός, ὀπηλική, ὀπηλικόν, ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπόν	1. υποκείμενο 2. κατηγορούμενο 3. αντικείμενο 4. παράθεση 5. επεξήγηση 6. επιθετικός προσδ.	Ὅστις ἐαυτὸν φιλεῖ μετ' ἐμοῦ μαχέσθω. 2. Οὗτός ἐστιν ὅς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς. 3. Τιμωροῦνται καὶ κολάζονται οὗς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν. 4. Ἦν δὲ τις, ὅς Φαρναβάζω ἐτύγχανε. 5. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς παθεῖν τοιαῦτα, οἷα τοὺς ἐχθροῦς οἱ θεοὶ ποιήσειαν. 6. Ἐτυχεν ἢ πρῦμμα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

επιρρηματικές προτάσεις

Εἶδος	Εισάγονται	
	Με τους απολογικούς συνδ.:	γάρ, ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ.
Απολογικές	Σπάνια εισάγονται και με τους συνδ.:	ὄτε, ὁπότε, εἰ.
Τελικές	Με τους τελικούς συνδ.	ἵνα, ὅπως, ὡς
Χρονικές	Με τους χρονικούς συνδ.	ὡς (ὅταν), ὄτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, ἕστε (μέχρι), ἤνικα, πρὶν
	Με τα χρονικά επιρρήματα	ὡσάκις, ὀποσάκις
	Με τις αναφορικές εκφράσεις	ἐξ' οὐ, ἐξ' ὅτου, ἀφ' ὅτου, ἐν ᾧ, μέχρι οὐ, ἄχρι οὐ, ἕως οὐ
	Με τις φράσεις	ἐπεὶ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα, οὐ πρότερον ...πρὶν, οὐ πρόσθεν ...πρὶν
Αποτελεσματικές	Με τους συμπερασματικούς συνδ.	ὥστε, ὡς
Υποθετικές	Με τους υποθετικούς συνδ.	εἰ, ἐάν, ἂν, ἤν
Εναντιωματικές	Με τους εναντιωματικούς συνδ.	εἰ καί, ἐάν καί, ἂν καί, ἤν καί
Παραχωρητικές	Με τους παραχωρητικούς συνδ.	καὶ εἰ, καὶ ἐάν, καὶ ἂν, καὶ ἤν

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ
 - ΤΕΛΙΚΕΣ
 - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ
 - ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ
 - ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ
 - ΧΡΟΝΙΚΕΣ
 - ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ
-
- Λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί (δηλ. δηλώνουν αιτία, σκοπό, συμπέρασμα, εναντίωση, προϋπόθεση, χρόνο...)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εξαρτώνται: κυρίως από ρήματα **ψυχικού πάθους** (δηλαδή, ρήματα που δηλώνουν χαρά, λύπη, έκπληξη, θυμό κ.ά.), αλλά και **από κάθε άλλο ρήμα που χρειάζεται αιτιολόγηση**.
- Εισάγονται κυρίως με τους αιτιολογικούς συνδέσμους **ὅτι** (αντικειμενική αιτιολογία), **ὥς** (υποκειμενική αιτιολογία), **ἐπεὶ**, **ἐπειδὴ**, **διότι** και **εἰ** (υποθετική αιτιολογία).

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφέρονται :
- με οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική και με ευκτική του πλαγίου λόγου (συνήθως όταν εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου).
- Λειτουργούν συντακτικά:
- ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας στην πρόταση εξάρτησής τους.
-

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Χαίρω ὅτι εὐδοκιμεῖς.*
2. *Ἴσως οὖν τις ἂν ἐπιτιμήσειέ μοι (= θα με κατηγορούσε), ὡς οὐκ ἐπαινῶ τούσδε τοὺς ἄνδρας.*
3. *Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι οὐκ ἐπεξάγοι (= δεν εκστράτευε) ἐπὶ τοὺς πολεμίους .*

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Εξαρτώνται** κυρίως από **ρήματα κίνησης** (π.χ. *έρχομαι, φεύγω, πορεύομαι*) ή **σκόπιμης ενέργειας** (π.χ. *πράττω*).
- **Εισάγονται** με τους τελικούς συνδέσμους **ίνα, όπως, ως**.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφέρονται: με υποτακτική (κυρίως), οριστική ιστορικού χρόνου και με ευκτική του πλαγίου λόγου (συνήθως όταν εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου).
- Λειτουργούν συντακτικά: ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του σκοπού στην πρόταση εξάρτησής τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Μὴ μέλλωμεν (= ας μη
χρονοτριβούμε), ἵνα μὴ ὁ καιρὸς
παρέλθῃ.*
2. *Θράσυλλος Ἀθήνας ἔπλευσεν, ἵνα
αἰτήσῃε (= για να ζητήσῃ) ναῦς.*

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Δεν εξαρτώνται από συγκεκριμένα ρήματα· συνήθως προηγείται στην εξάρτηση δεικτική αντωνυμία ή δεικτικό επίρρημα (τοιοῦτος, τοσοῦτος, οὔτως κ.ά.).
- Εισάγονται με τους συμπερασματικούς συνδέσμους **ὥστε** και **ὥς**.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφέρονται με οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική και απαρέμφατο.
- Λειτουργούν συντακτικά ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του αποτελέσματος στην πρόταση εξάρτησής τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Οἱ τριάκοντα πᾶν ἐποίησαν, ὥστε μὴ δοῦναι δίκην (= να μην τιμωρηθοῦν).*
1. *Ἔχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον*

ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ- ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εισάγονται με τους εναντιωματικούς συνδέσμους: *εἰ καί, ἄν καί* (= αν και, εναντιωματικές), *καὶ εἰ, καὶ ἄν* (*ἦν, ἔάν*), *οὐδ' εἰ, οὐδ' ἔάν* (*ἄν*), *μηδ' εἰ,μηδ' ἔάν* (= και αν ακόμη, παραχωρητικές).

ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ- ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφέρονται με οριστική, υποτακτική και ευκτική κατά τα πρότυπα των υποθετικών προτάσεων
- Λειτουργούν συντακτικά ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της εναντίωσης στην πρόταση εξάρτησής τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ- ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- 1. Εἰ καὶ χρημάτων εὐποροῦμεν, οὐκ εὐτυχοῦμεν.*
- 2. Γελοῖ ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ*

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφράζουν μια προϋπόθεση (υπόθεση) που πρέπει να ισχύει, ώστε να ισχύει και η –κύρια συνήθως– πρόταση την οποία προσδιορίζουν (απόδοση).
- Η δευτερεύουσα υποθετική πρόταση μαζί με την κύρια πρόταση συναποτελούν έναν υποθετικό λόγο.
- Εισάγονται με τους υποθετικούς συνδέσμους εί, εάν, αν, ήν.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Εκφέρονται:** με **οριστική** (εισαγωγή *εἰ*), **ευκτική** (εισαγωγή *εἰ*) και **υποτακτική** (εισαγωγή *ἐάν, ἄν, ἦν*).
- **Λειτουργούν συντακτικά:** ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της προϋπόθεσης στην πρόταση εξάρτησής τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Εἴ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί.*
1. *Ἦν ἐγγύς ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν.*
1. *Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοῦς.*

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εισάγονται:
- με χρονικούς συνδέσμους (ὡς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ὅταν, ὁπότεν, ἐπειδάν, ἐπάν κ.ά.)
- με χρονικά επιρρήματα (ὡσάκις, ὅποσάκις)
- με εμπρόθετες αναφορικές εκφράσεις (ἐξ οὔ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὔ, ἀφ' ὅτου κ.ά.).

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εκφέρονται με τις ίδιες εγκλίσεις που εκφέρονται οι υποθετικές προτάσεις:
- Οριστική (πραγματικό γεγονός)
- Υποτακτική + αοριστολογικό ἄν (προσδοκώμενο ή αόριστη επανάληψη στο παρόν και στο μέλλον)
- Ευκτική (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν ή απλή σκέψη του λέγοντος)
- Απαρέμφατο (εισάγονται με τον σύνδεσμο πρὶν και η κύρια πρόταση είναι συνήθως καταφατική)

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Λειτουργούν συντακτικά ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου στην πρόταση εξάρτησής τους.**
-

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Ὅτε αὐτὴ ἡ μάχη
ἐγίγνετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν
ἔτυχεν ὤν.*
2. *Ὅταν πλεῖστα ἔχη τις, τότε πλεῖστοι
τούτῳ ἐπιβουλεύουσι*
3. *Καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει
Χειρίσοφος, πρὶν τινος αἰσθέσθαι (=
πρὶν το ἀντιληφθούν) τῶν πολεμίων.*

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εισάγονται:
- με αναφορικές αντωνυμίες ή με αναφορικά επιρρήματα
- προσδιορίζουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας, του αποτελέσματος, του σκοπού και της προϋπόθεσης αντίστοιχα την πρόταση εξάρτησής τους

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Αναφορικές αιτιολογικές** (δηλώνουν αιτία και εκφέρονται όπως οι απλές αιτιολογικές)
π.χ. *Τὴν μητέρα ἐμακάριζον, οἷων τέκνων ἔτυχεν* (= επειδή της έτυχαν τέτοια παιδιά).
- **Αναφορικές συμπερασματικές** (δηλώνουν αποτέλεσμα και εκφέρονται όπως οι απλές συμπερασματικές)
π.χ. *Οὐδείς οὕτως ἀνόητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται.*
- **Αναφορικές τελικές** (δηλώνουν σκοπό και εκφέρονται κυρίως με οριστική μέλλοντα)
π.χ. *Δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ* (= για να πει αυτά).
- **Αναφορικές υποθετικές** (δηλώνουν προϋπόθεση και εκφέρονται όπως οι απλές υποθετικές)
π.χ. *Ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι* (= αν δεν ξέρω κάτι, δεν πιστεύω ότι το ξέρω).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. *Οὐδείς οὕτως ἄνοητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται.*

1. *Τῶν δὲ κατηγορῶν θαυμάζω, οἱ ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμέλονται (= φροντίζουν τις ξένες υποθέσεις).*

Επιρρηματικοί προσδιορισμοί

Όπως και στη ν.ε., οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί είναι επιρρήματα ή άλλες λέξεις οι οποίες λειτουργούν ως επιρρήματα. Προσδιορίζουν κυρίως ρήματα, απαρέμφατα ή μετοχές (πβ. ν.ε.: Έφτασε **γρήγορα** στον προορισμό του / Ήρθε **από το εξωτερικό** με την οικογένειά του).

Κύριες μορφές επιρρηματικών προσδιορισμών

επιρρήματα

πλάγιες πτώσεις

εμπρόθετοι προσδιορισμοί

επιρρηματικές μετοχές

δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις

Ἐκεῖ συνέλεγεν **πανταχόθεν** (= από παντού) στράτευμα.

Ἐθαύμαζον αὐτοὺς **τῆς τόλμης** (= για την τόλμη τους).

Ἐρωδιοὶ ἐπὶ **τοῖς στήθεσι** τὰς κεφαλὰς κατακλίνουσι.

Ἀπέπλεον ὡς **πολεμήσοντες** (= για να πολεμήσουν).

Ὅταν **τις πλεῖστα ἔχη**, πλεῖστοι αὐτῷ φθονοῦσι.

Σε προηγούμενες Ενότητες έγινε αναφορά στις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις και στις επιρρηματικές μετοχές. Σε αυτή την Ενότητα θα διδαχθείτε τη μορφή και τη λειτουργία των εμπρόθετων προσδιορισμών.

Εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί

Οι εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί αποτελούνται από μία πρόθεση και ένα όνομα (ή μια αντωνυμία) σε πλάγια πτώση.

π.χ. Ὑπὲρ **τῆς πατρίδος** ἐπολέμησαν.

Κατ' ἐμοῦ ταῦτα εἶπεν.

Στα παραπάνω παραδείγματα ο εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός «ὕπὲρ τῆς πατρίδος» δηλώνει την υπεράσπιση και προσδιορίζει το ρήμα «ἐπολέμησαν», ενώ ο εμπρόθετος επιρρηματικός «κατ' ἐμοῦ» δηλώνει την εχθρική διάθεση και προσδιορίζει το ρήμα «εἶπεν».

Οι εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί δηλώνουν πληθώρα επιρρηματικών φράσεων, όπως:

τόπο	<p>στάση κατεύθυνση απομάκρυνση διά μέσου</p>	<p>Κῦρος δὲ ἔχων τοὺς ἑαυτοῦ (= τους δικούς του) ὤρμητο ἀπὸ Σάρδεων καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας (= διὰ μέσου της Λυδίας) σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μένανδρον (= προς τον Μένανδρο) ποταμόν.</p>
χρόνο	πότε;	<p>Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῶ ὕστερον Εὐβοία ἀπέστη (= αποστάτησε) ἀπὸ Ἀθηναίων.</p>
τρόπο	πῶς;	<p>Διὰ λόγου (= με τα λόγια) μανθάνει.</p>
αιτία	γιατί;	<p>Διὰ τὴν ἀρετὴν (= χάρη στην ανδρεία) ἀθάνατον μνήμην κατέλιπον.</p>
σκοπό	με ποιο σκοπό;	<p>Οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν (= για να ναυμαχήσουν).</p>
αναφορά	ως προς τι;	<p>Εἶπωμεν περὶ εἰρήνης.</p>
εναντίωση		<p>Οἱ πολέμιοι τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λύουσι.</p>
υπεράσπιση		<p>Ὑπὲρ καλλίστων καὶ μεγίστων ἀγωνιζόμεθα.</p>
μέσο / ὄργανο		<p>Ὅραμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.</p>
συνοδεία		<p>Κόνων σὺν ναυσὶν εἴκοσιν εἰς Σάμον ἔπλευσεν.</p>